

DOI 10.47315/archives2021.327.033

УДК 930.25:342.7](477)

Людмила Дідух

кандидатка історичних наук,
завідувачка відділу технологічного забезпечення
архівної справи,
Український науково-дослідний інститут
архівної справи та документознавства
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6370-6866>

Наталія Залеток

кандидатка історичних наук,
завідувачка відділу архівознавства,
Український науково-дослідний інститут
архівної справи та документознавства
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5319-3876>

РОЗГЛЯД ДЕРЖАВНИМИ АРХІВАМИ УКРАЇНИ ЗАПИТІВ НА ДОСТУП ДО ДОКУМЕНТІВ, ЩО МІСТЯТЬ ПЕРСОНАЛЬНІ ДАНІ: ПРОПОЗИЦІЇ ДЛЯ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕДУРИ

Анотація. **Мета роботи** – викласти і обґрунтувати пропозиції для удосконалення процедури розгляду запитів на доступ до архівних документів, що містять персональні дані, базуючись на чинному законодавстві України. Пропозиції можуть бути корисними у практичній діяльності державних архівів України. **Методологія дослідження:** використано загальні логічні методи аналізу і синтезу, індукції і дедукції, аналогії, порівняння і узагальнення, за допомогою яких було з'ясовано форми та підстави організації доступу до документів, що містять персональні дані. Під час аналізу нормативно-правової бази було застосовано метод інтерпретації (тлумачення), спрямований на з'ясування змісту норми права з метою правильного її застосування. **Наукова новизна.** Дослідження, спрямоване на випрацювання практичних порад та алгоритмів, покликаних спростити і прискорити виконання запитів на доступ до архівних документів, що містять персональні дані, проводиться вперше. Результат дослідження може бути використаний у практичній діяльності державних архівів України. **Висновки.** Під час проведеного у 2020 р. фахівцями Українського науково-дослідного інституту архівної справи та документознавства дослідження практичного досвіду державних архівів щодо організації доступу до документів, що містять персональні дані, та їх використання, було зафіксовано труднощі у цій сфері та необхідність підвищення обізнаності архівістів із вітчизняним законодавством. У статті представлено основні законодавчі норми, на які мають спиратися державні архіви під час

виконання запитів на доступ до архівних документів, що містять персональні дані. Запропоновано для прискорення опрацювання запитів на доступ до документів, що містять персональні дані, запровадити спеціальний додаток до заяви користувача та використовувати розроблений авторами примірний алгоритм дій.

Ключові слова: архівний документ; персональні дані; конфіденційність; доступ до інформації; примірний алгоритм дій.

У 2020 р. наукові працівники Українського науково-дослідного інституту архівної справи та документознавства провели дослідження досвіду державних архівів щодо надання доступу до документів, що містять персональні дані, та їх використання, у результаті якого виявлено труднощі з організацією доступу до таких документів. Пов'язано це з комплексом причин: відсутність спеціального законодавства і необхідність пошуку підстав для задоволення або відхилення запиту на таку інформацію в різних нормативно-правових актах; недостатнє матеріально-технічне забезпечення архівів, яке унеможливує знеособлення персональних даних у документах тощо. Також було встановлено необхідність підвищення обізнаності працівників архівів із чинним законодавством у сфері захисту персональних даних та розроблення і представлення на громадське обговорення примірного алгоритму дій у разі надходження до архіву запиту на доступ до персональної інформації для прискорення його виконання¹. У цій статті буде викладено основні законодавчі норми, на які мають спиратися державні архіви під час виконання запитів на доступ до документів, що містять персональні дані, а також запропоновано алгоритм дій у разі надходження до архіву запиту на доступ до персональної інформації для прискорення його виконання.

Певні аспекти, пов'язані з доступом до документів, що містять персональні дані, та їх використанням вивчали Х. Буртник², М. Палієнко³, В. Пилипчук та В. Брижко⁴. Однак досліджень, спрямованих на отримання

¹ Дідух Л. В., Залеток Н. В. Досвід українських архівів щодо використання та надання доступу до документів, що містять персональні дані // *Архіви України*. 2021. № 1(326). С. 104–114.

² Буртник Х. Конфіденційна інформація, інформація про особу та персональні дані: співвідношення і регулювання. URL: <https://bit.ly/31hdX2G> (дата звернення: 25.03.2021).

³ Paliienko M. Personal Data Protection and Access to Archives in Ukraine: From the National and International Perspective // *Atlanti*. 2018. Vol. 28. № 2. P. 61–70.

⁴ Пилипчук В. Г., Брижко В. М. Реформування і розвиток системи захисту персональних даних в Україні // *Інформація і право*. 2017. № 3. С. 5–21; *Їх же*. Трансформація системи захисту персональних даних та приватності в контексті євроінтеграції України // *Вісник Національної академії правових наук України*. 2017. № 3. С. 36–50.

мання практичних порад та алгоритмів, покликаних спростити і прискорити виконання запитів на доступ до документів, що містять персональні дані, до цього часу не проводилося. Водночас подібних студій бракує, адже у наявному законодавстві, яке почасти погано узгоджене, досить легко заплутатися.

Мета статті – викласти і обґрунтувати пропозиції для удосконалення процедури розгляду запитів на доступ до архівних документів, що містять персональні дані, базуючись на чинному законодавстві України. Пропозиції можуть бути корисними у практичній діяльності вітчизняних архівів.

Дослідження проводилося в межах виконання науково-дослідної роботи «Дослідження питань використання та забезпечення доступу до документів державних архівів, що містять персональні дані» на замовлення Державної архівної служби України, відповідно до наказу від 10.12.2019 р. № 96 «Про організацію виконання наукових робіт у сфері архівної справи та діловодства у 2020 році» та Тематичного плану науково-дослідних робіт, що виконуються Українським науково-дослідним інститутом архівної справи та документознавства за рахунок коштів Державного бюджету, на 2020 рік (державний реєстраційний номер 0120U002121).

Насамперед варто зазначити, що персональні дані можуть бути відкритими або з обмеженим доступом. Доступ до документів, що містять відкриті персональні дані, не обмежується. Водночас доступ до інформації, що містить персональні дані з обмеженим доступом, надається відповідно до чинного законодавства.

Згідно зі ст. 22 Закону України «Про Національний архівний фонд та архівні установи», доступ до інформації, якою володіють архівні установи та яка не міститься в архівних документах, здійснюється відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації»⁵. Коли ж йдеться про запити на інформацію, яка міститься в архівних документах, державні архіви передусім мають керуватися спеціальним законодавством⁶.

Насамперед з'ясуємо, до яких персональних даних доступ в Україні відкрито. Так, відповідно до Закону України «Про доступ до архівів репресивних органів комуністичного тоталітарного режиму 1917–1991 років», доступ до архівної інформації репресивних органів є

⁵ Про Національний архівний фонд та архівні установи: Закон України від 24 грудня 1993 р. № 3815-XII. URL: <https://bit.ly/3d3epal> (дата звернення: 25.03.2021).

⁶ Постанова Пленуму Вищого Адміністративного суду України «Про практику застосування адміністративними судами законодавства про доступ до публічної інформації» від 29.09.2016 № 10. URL: <https://bit.ly/32LnxNa> (дата звернення: 25.03.2020).

відкритим, за винятком випадків, коли жертви репресивних органів або члени їхніх сімей, родичі, інші передбачені законом особи не обмежили доступ до них⁷. Оскільки жодна з перелічених категорій осіб таким правом не скористалася, наразі доступ до всіх документів репресивних органів є відкритим.

Також відкритий доступ, відповідно до ст. 6 Закону «Про доступ до публічної інформації», передбачений для інформації, яка раніше була правомірно оприлюднена розпорядником⁸. Наприклад, якщо певне коло персональних даних публічно відомих діячів раніше було опубліковане в довідниках, або особа сама поширила про себе інформацію серед необмеженого кола осіб (дала інтерв'ю телеканалу, поширила дані про себе в соціальних мережах тощо).

Відповідно до ст. 16 Закону України «Про Національний архівний фонд та архівні установи», «доступ до документів Національного архівного фонду, що містять конфіденційну інформацію про особу, а також створюють загрозу для життя чи недоторканності житла громадян, обмежується на 75 років від часу створення цих документів, якщо інше не передбачено законом»⁹.

Раніше зазначеного строку доступ до документів, що містять персональні дані, можливий за однієї з таких умов: наявності дозволу громадянина, права та законні інтереси якого можуть бути порушені; у разі, коли обмеження доступу до інформації заборонено законом; у разі, коли така інформація є суспільно необхідною¹⁰.

Якщо перші дві умови особливих питань не викликають, то третя становить неабияку проблему, у т. ч., для архівістів. Адже поняття «суспільно необхідна інформація» (яка в законодавстві також називається «суспільно важливою інформацією», «суспільно значущою інформацією» тощо) є оцінним і містить у собі значний потенціал до суб'єктивності. Тому, беручись до з'ясування того, що доцільно віднести до суспільно важливої інформації, насамперед необхідно ознайомитися з положеннями Закону України «Про інформацію», зокрема зі ст. 29, де зазначено, що «предметом суспільного інтересу вважається інформація, яка свідчить про загрозу державному суверенітету, територіальній цілісності України; забезпечує реалізацію конституційних прав, свобод і обов'язків; свідчить про можливість порушення прав

⁷ Про доступ до архівів репресивних органів комуністичного тоталітарного режиму 1917–1991 років: Закон України від 09 квітня 2015 р. № 316-VIII. URL: <https://bit.ly/3da8pg5> (дата звернення: 25.03.2020).

⁸ Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13 січня 2011 р. № 2939-VI. URL: <https://bit.ly/39etRiG> (дата звернення: 25.03.2020).

⁹ Про Національний архівний фонд та архівні установи: Закон України від 24 грудня 1993 р. № 3815-XII. URL: <https://bit.ly/3d3epal> (дата звернення: 25.03.2021).

¹⁰ Там само.

людини, введення громадськості в оману, шкідливі екологічні та інші негативні наслідки діяльності (бездіяльності) фізичних або юридичних осіб тощо»¹¹.

Суспільно важлива інформація є одним із ключових понять Закону України «Про доступ до публічної інформації», адже саме вона лежить в основі трискладового тесту, що використовують для обмеження доступу до інформації. У зв'язку з цим корисними для практичної діяльності працівників державних архівів є положення коментаря до цього закону, в яких можна відшукати більш розлогі тлумачення поняття. Так, у ньому наведено визначення суспільно важливої інформації, укладені комітетом з етики Британської національної спілки журналістів (NUJ): «виявлення чи викриття злочину чи серйозного проступку; захист суспільного здоров'я чи безпеки; запобігання введенню в оману громадськості певними твердженнями чи діями з боку особи чи організації; викриття неналежного використання державних коштів чи інших форм корупції в державних органах; розкриття потенційних конфліктів інтересів у тих, хто посідає владні і впливові посади; викриття жадібності корпорацій; викриття лицемірної поведінки тих, хто займає високі посади»¹².

Не менш корисним є визначення поняття суспільно корисної інформації В. Речицького, який відносить до неї дані, що свідчать про «загрозу державному суверенітету та територіальній цілісності України, порушення інтересів територіальних громад і права власності народу України; дає змогу здійснити обґрунтований політичний вибір; гарантує обізнаність із подіями та фактами, що безпосередньо впливають на стан і характер життя людини; забезпечує реалізацію конституційних прав, основоположних свобод і обов'язків; запобігає правопорушенням, введенню громадськості в оману, а також шкідливим екологічним та іншим наслідкам від діяльності (бездіяльності) суб'єктів господарювання тощо»¹³.

Також для практичної діяльності стануть у пригоді критерії суспільно важливої інформації, розроблені Н. Петровою: «1) чи суперечить чиясь поведінка посадовому обов'язку; 2) чи йдеться про наявність правопорушення; 3) чи є ознаки зловживання владою; 4) чи йдеться про недбале виконання обов'язків або неналежне управління публічним (державним) органом; 5) чи наявна корупція (невиправдане використання державних/громадських коштів) або шахрайство;

¹¹ Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 № 2657-XI. URL: <https://bit.ly/399ve2b> (дата звернення: 25.03.2021).

¹² Цит. за вид.: Закон України «Про доступ до публічної інформації»: науково-практичний коментар / авт.: Р. Головенко, Д. Котляр, О. Нестеренко, Т. Шевченко; під заг. ред. Д. Котляра. Київ, 2012. С. 37.

¹³ Там само. С. 38.

б) чи йдеться про загрозу здоров'ю, безпеці особи, групи осіб, до-вкіллю; 7) чи посадова особа вводила в оману громадськість публічними заявами; 8) чи йдеться про судову помилку; 9) чи йдеться про інтереси національної безпеки; 10) чи йдеться про економічний добробут; 11) чи йдеться про права людини»¹⁴. Якщо відповідь на якесь із цих питань ствердна, то інформацію можна вважати суспільно важливою.

Серед безпосередніх прикладів такої інформації є дані про особу, яка висувається для обрання на посаду в органах влади або на іншу значущу публічну посаду, оприлюднення яких дає змогу громадянам зробити свідомий вибір. Або інформація про власників і засновників телерадіокомпаній, оприлюднення якої дає змогу оцінити достовірність і об'єктивність фактів, викладених тими чи іншими ЗМІ. Наприклад, згідно з п. 5.8 Постанови Пленуму Вищого Адміністративного суду України № 10 від 29.09.2016 р., «у разі, якщо до посади, пов'язаної з виконанням функцій держави чи органів місцевого самоврядування, встановлені кваліфікаційні чи інші обов'язкові для займання цієї посади вимоги, такі як освіта, досвід роботи, знання іноземної мови, відсутність судимості тощо, така інформація не є конфіденційною»¹⁵.

В Україні обов'язок із визначення інформації, що становить суспільний інтерес, покладено на:

– розпорядника – у разі надходження до нього запиту щодо конфіденційної інформації, якщо із запиту випливає, що ця інформація може становити суспільний інтерес. У такому випадку розпорядник має застосувати трискладовий тест;

– суд – під час розгляду справ про законність віднесення певної інформації до інформації з обмеженим доступом; доступ до такої інформації; звільнення від відповідальності за розголошення інформації з обмеженим доступом¹⁶.

Якщо до державного архіву надійшов запит на інформацію, що містить персональні дані з обмеженим доступом, рекомендовано застосовувати трискладовий тест для прийняття рішення про надання чи ненадання доступу до запитуваної інформації. Для цього пропонується скористатися алгоритмом дій, представленим в аналітичному огляді

¹⁴ Цит. за вид.: Закон України «Про доступ до публічної інформації»: науково-практичний коментар... С. 38.

¹⁵ Постанова Пленуму Вищого Адміністративного суду України «Про практику застосування адміністративними судами законодавства про доступ до публічної інформації» від 29.09.2016 № 10.

¹⁶ Цит. за вид.: Закон України «Про доступ до публічної інформації»: науково-практичний коментар... С. 38–39; *Нестеренко О.* Деякі проблеми застосування закону України «Про доступ до публічної інформації». URL: <https://bit.ly/31izOXC> (дата звернення: 25.03.2021).

щодо практичного впровадження Закону України «Про доступ до публічної інформації»¹⁷.

Оскільки, відповідно до українського законодавства, обмеженню доступу підлягає інформація, а не документ, то, у випадку, якщо користувачеві відмовлено в доступі до інформації з обмеженим доступом, «для ознайомлення надається інформація, доступ до якої необмежений»¹⁸.

Варто також зазначити, що в українському законодавстві конкретно не визначається можливість опрацювання персональної інформації з метою проведення наукового дослідження, зокрема історичного чи статистичного¹⁹. У п. 8 ст. 6 Закону України «Про захист персональних даних» зазначено, що «персональні дані обробляються у формі, що допускає ідентифікацію фізичної особи, якої вони стосуються, не довше, ніж це необхідно для законних цілей, у яких вони збиралися або надалі оброблялися. Подальша обробка персональних даних в історичних, статистичних чи наукових цілях може здійснюватися за умови забезпечення їх належного захисту»²⁰. Ст. 25 цього ж Закону передбачає дозвіл на опрацювання персональних даних без застосування його положень, якщо таке опрацювання здійснюється: «1) фізичною особою виключно для особистих чи побутових потреб; 2) виключно для журналістських та творчих цілей, за умови забезпечення балансу між правом на повагу до особистого життя та правом на свободу вираження поглядів»²¹. Однак ці положення можуть бути застосовані лише до документів, які не належать до архівних. Доступ до архівних документів організовується відповідно до спеціального законодавства – Законів України «Про Національний архівний фонд та архівні установи» та «Про доступ до архівів репресивних органів комуністичного тоталітарного режиму 1917–1991 років»²².

У разі, якщо користувач не згоден із рішенням державного архіву і звернувся до суду з позовом із метою добитися надання доступу до інформації з обмеженим доступом, представник суб'єкта владних по-

¹⁷ Методичні рекомендації щодо практичного впровадження Закону України «Про доступ до публічної інформації» / М. В. Лациба, О. С. Хмара, В. В. Андрусів [та ін.]; Укр. незалеж. центр політ. дослідж., 2-е вид. допов. Київ: Агентство «Україна», 2012. 164 с.

¹⁸ Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13 січня 2011 р. № 2939-VI. URL: <https://bit.ly/39etRiG> (дата звернення: 25.03.2020).

¹⁹ *Paliienko M. Personal Data Protection...* Р. 61–70.

²⁰ Про захист персональних даних: Закон України від 01 червня 2010 р. № 2297-VI. URL: <https://bit.ly/3tTM9O5> (дата звернення: 25.03.2021).

²¹ Там само.

²² Постанова Пленуму Вищого Адміністративного суду України «Про практику застосування адміністративними судами законодавства про доступ до публічної інформації» від 29.09.2016 № 10.

вноважень повинен обґрунтувати в суді легітимну мету, через яку до інформації обмежили доступ, пояснити, яку шкоду несе розголошення цієї інформації й чому вона переважає право громадськості мати доступ до неї. Адже, відповідно до ч. 2 ст. 71 Кодексу адміністративного судочинства України, «обов'язок доказування в адміністративних справах про протиправність рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень покладається на відповідача, якщо він заперечує проти адміністративного позову»²³.

Під час розгляду запитів на надання доступу до документів, що містять персональні дані, які є конфіденційною інформацією, основною складністю є те, що в українському законодавстві «ні право на інформацію, ні право на приватність не мають пріоритету одне над одним. Тільки в конкретній ситуації з врахуванням конкретних обставин ми можемо сказати, яке з цих прав переважає»²⁴. Отже, кожен запит на надання доступу до названих документів має розглядатися індивідуально.

Доступ не обмежується, якщо надійшов запит щодо персональної інформації:

– що міститься в документах органів державної влади та місцевого самоврядування (чинних та таких, що втратили чинність)²⁵;

– про розпорядження бюджетними коштами, володіння, користування чи розпорядження державним, комунальним майном, у т. ч. щодо копій відповідних документів, умови отримання цих коштів чи майна; прізвища, імена, по батькові фізичних осіб та найменування юридичних осіб, які отримали ці кошти або майно (не поширюється на випадки, коли оприлюднення або надання такої інформації може завдати шкоди інтересам національної безпеки, оборони, розслідуванню чи запобіганню злочину)²⁶;

– поданої в деклараціях про доходи осіб та членів їхніх сімей, які: 1) претендують на зайняття чи займають виборну посаду в органах влади; 2) обіймають посаду державного службовця, службовця органу місцевого самоврядування першої або другої категорії²⁷;

²³ *Нестеренко О.* Деякі проблеми застосування Закону України «Про доступ до публічної інформації». URL: <https://bit.ly/31izOXC> (дата звернення: 25.03.2021).

²⁴ *Буртник Х.* Конфіденційна інформація, інформація про особу та персональні дані: співвідношення і регулювання. URL: <https://bit.ly/31hdX2G> (дата звернення: 25.03.2021).

²⁵ Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації: Закон України від 23.09.1997 № 539/97-ВР. URL: <https://bit.ly/31NAv4o> (дата звернення: 25.03.2021).

²⁶ Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13 січня 2011 р. № 2939-VI. URL: <https://bit.ly/39etRiG> (дата звернення: 25.03.2020).

²⁷ Там само.

- що міститься в документах репресивних органів²⁸;
- що міститься в документі, який був повністю опублікований раніше;
- що міститься в документі, з моменту створення якого пройшло 75 років.

Відповідно до чинного законодавства, доступ до закритої інформації про фізичну особу надається, якщо:

- до архіву звернувся суб'єкт персональних даних із запитом про доступ до інформації про себе або довірена особа суб'єкта персональних даних, яка має відповідний нотаріально засвідчений документ та документ, що посвідчує особу;
- користувач надав документи, що підтверджують родинні зв'язки з особами, щодо яких проводиться пошук персональних даних;
- суб'єкт персональних даних надав дозвіл на доступ до персональної інформації про нього (у цьому разі користувач має надати державному архіву оригінал нотаріально засвідченого дозволу, в якому має бути чітко вказано, до яких документів допущено користувача й на яких умовах; якщо в документі міститься інформація про декількох осіб, то користувач має отримати дозволи всіх цих осіб; якщо таких дозволів немає, користувачеві надається витяг із персональними даними того суб'єкта персональних даних, який надав дозвіл на доступ до інформації про себе, або копія документа з замаркованими даними про третіх осіб у разі наявності в архіві технічних можливостей для цього);
- державний архів зобов'язаний надати доступ до інформації, що містить персональні дані, за рішенням суду;
- персональні дані в документі знеособлені й особа, якої вони стосуються, не може бути ідентифікована;
- закрита інформація, що міститься в документі, є суспільно необхідною.

Для прискорення опрацювання запитів на доступ до документів, що містять персональні дані, пропонуємо запровадити *спеціальний додаток до заяви користувача*, в якому відобразити таку інформацію:

1. ПІБ та громадянство користувача.
2. Підстава, на якій надаватиметься доступ до закритої персональної інформації (необхідно вибрати із таких опцій):
  - Я є суб'єктом персональних даних, звернувся із запитом про доступ до інформації про себе й надав(ла) документ, що посвідчує особу.
  - Я є родичем суб'єкта(ів) персональних даних і надав(ла) документи, що підтверджують родинні зв'язки з ним(и).
  - Я є довіреною особою суб'єкта персональних даних і надав(ла)

²⁸ Про доступ до архівів репресивних органів комуністичного тоталітарного режиму 1917–1991 років: Закон України від 09 квітня 2015 р. № 316-VIII. URL: <https://bit.ly/3da8pg5> (дата звернення: 25.03.2020).

відповідний нотаріально засвідчений документ та документ, що посвідчує особу.

– Я надав(ла) нотаріально засвідчений дозвіл суб'єкта(ів) персональних даних на доступ до його(їхньої) персональної інформації із зазначенням конкретних документів, до яких мене допущено, і на яких умовах.

– Я надав(ла) нотаріально засвідчений дозвіл лише одного з декількох суб'єктів персональних даних на доступ до його персональної інформації із зазначенням конкретних документів, до яких мене допущено, і на яких умовах, і прошу надати мені інформацію про нього у вигляді архівного витягу, або, якщо дають змогу технічні можливості державного архіву, надати копію документа(ів) із замаркованою закритою інформацією про третіх осіб.

– Я звертаюся до архіву із запитом про надання доступу до інформації, яку вважаю суспільно необхідною, і вимагаю її розпорядника провести трискладовий тест.

– Я надав(ла) рішення суду, яке зобов'язує державний архів надати доступ до закритої інформації, що містить персональні дані.

– Я не маю жодного із зазначених вище документів, однак звертаюся із вимогою надати доступ до відкритої інформації в документі, обмеживши доступ до закритої з урахуванням технічних можливостей архіву.

3. Дата, прізвище та ініціал(и) користувача, підпис.

Запит користувача розглядається уповноваженою особою державного архіву на предмет можливості надання доступу до запитуваної інформації. Для цього пропонуємо скористатися поданим нижче *примірним алгоритмом дій для архівістів* у випадку надходження запиту на доступ до документа, що містить персональні дані.

Дозвіл на доступ надається державним архівом користувачу в письмовому вигляді. Він може бути як у вигляді окремого документа, так і у формі візи на запиті користувача і чітко визначати, до яких конкретних документів надається доступ і на яких умовах.

У разі, коли надається доступ до інформації, що міститься лише в частині документів справи, а сама справа не зшита, то запитувані документи варто покласти в окрему папку й надати користувачеві. Якщо ж документи зшиті й можливості видати лише окремі з них немає, можливим є видавання всієї справи із належним чином законвертованими документами, у яких міститься інформація, до якої в користувача немає доступу.

У разі, якщо користувачеві не потрібна персональна інформація, що міститься в документі, та за умови, що державний архів має відповідні кадрові та матеріально-технічні можливості, йому, відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку платних послуг, які можуть надаватися архівними установами, що утримуються за рахунок бюджетних коштів», можуть бути запро-

поновані такі платні послуги: копіювання документа з замаркованою закритою персональною інформацією за допомогою технічних засобів архіву; складання інформаційного листа-відповіді на тематичні, персональні (біографічні, генеалогічні) і майнові запити користувачів (у т. ч. про відсутність документів в архіві, зокрема з рекомендацією щодо місцезнаходження документів за темою запиту), що вміщуватиме лише відкриту для користувача інформацію; складення архівних довідок (витягів) на тематичні, персональні (біографічні, генеалогічні) і майнові запити користувачів, що вміщуватимуть лише відкриту для користувача інформацію²⁹.

Базуючись на нормах українського законодавства щодо захисту персональних даних, нами було випрацьовано примірний алгоритм дій для архівістів у випадку надходження запиту на доступ до документа, що містить персональні дані:

Крок 1. Потрібно визначити, чи йдеться про інформацію з документів репресивних органів.

У разі ствердної відповіді та, враховуючи те, що на практиці жоден із суб'єктів персональних даних чи його родичів не скористався можливістю обмежити доступ до матеріалів про себе відповідно до ст. 9 Закону України «Про доступ до архівів репресивних органів комуністичного тоталітарного режиму 1917–1991 років», користувачу надається доступ до запитуваної інформації. Якщо відповідь заперечна, розпорядник інформації переходить до наступного кроку.

Крок 2. Треба визначити, чи пройшло від дати створення документа 75 років.

Якщо відповідь ствердна, то користувачу надається доступ до запитуваної інформації. Якщо відповідь заперечна, то розпорядник інформації переходить до наступного кроку.

Крок 3. Треба визначити, чи був запитуваний документ повністю опублікований раніше.

Якщо відповідь ствердна, то користувачу надається доступ до запитуваної інформації. Якщо відповідь заперечна, то розпорядник інформації переходить до наступного кроку.

Крок 4. Чи є запитувані документи документами органів державної влади та місцевого самоврядування (чинних чи таких, що втратили чинність).

Якщо відповідь ствердна, то користувачу надається доступ до запитуваної інформації. Якщо відповідь заперечна, то розпорядник інформації переходить до наступного кроку.

---

²⁹ Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку платних послуг, які можуть надаватися архівними установами, що утримуються за рахунок бюджетних коштів» від 7 травня 1998 р. № 639. URL: <https://bit.ly/32rPNnf> (дата звернення: 09.11.2020).

Крок 5. Необхідно з'ясувати, чи стосується запитувана користувачем інформація розпорядження бюджетними коштами, володіння, користування чи розпорядження державним, комунальним майном, у т. ч. щодо копій відповідних документів, умови отримання цих коштів чи майна; прізвища, імена, по батькові фізичних осіб та найменування юридичних осіб, які отримали ці кошти або майно (не поширюється на випадки, коли оприлюднення або надання такої інформації може завдати шкоди інтересам національної безпеки, оборони, розслідуванню чи запобіганню злочину) або є такою, що подана в деклараціях про доходи осіб та членів їхніх сімей, які: 1) претендують на зайняття чи займають виборну посаду в органах влади; 2) обіймають посаду державного службовця, службовця органу місцевого самоврядування першої або другої категорії.

Якщо відповідь ствердна, то користувачу надається доступ до запитуваної інформації. Якщо відповідь заперечна, то розпорядник інформації переходить до наступного кроку.

Крок 6. Треба визначити, чи є справедливою щодо користувача будь-яка одна з перелічених умов: 1) до архіву звернувся суб'єкт персональних даних із запитом про доступ до інформації про себе або довірена особа суб'єкта персональних даних, яка має відповідний нотаріально засвідчений документ та документ, що посвідчує особу; 2) користувач надав документи, що підтверджують родинні зв'язки з особами, щодо яких проводиться пошук персональних даних; 3) суб'єкт персональних даних надав нотаріально засвідчений дозвіл на доступ до персональної інформації про нього; 4) користувач має рішення суду про надання йому доступу до інформації, що містить персональні дані.

Якщо відповідь ствердна, то користувачу надається доступ до запитуваної інформації. Якщо відповідь заперечна, то розпорядник інформації переходить до наступного кроку.

Крок 7. Потрібно визначити, чи є запитувана інформація суспільно корисною (визначається за допомогою трискладового тесту та рекомендацій із науково-практичного коментаря до Закону України «Про доступ до публічної інформації», поданих у п. 2.1).

Якщо відповідь ствердна, то користувачу надається доступ до запитуваної інформації. Якщо відповідь заперечна, то розпорядник інформації переходить до наступного кроку.

Крок 8. Оскільки, відповідно до §7 ст. 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації», «обмеженню доступу підлягає інформація, а не документ», користувачеві для ознайомлення потрібно надати інформацію, доступ до якої необмежений. Архів забезпечує такий доступ з урахуванням своїх матеріально-технічних можливостей.

Візуалізацію цього алгоритму у вигляді схеми представлено на рисунку 1.

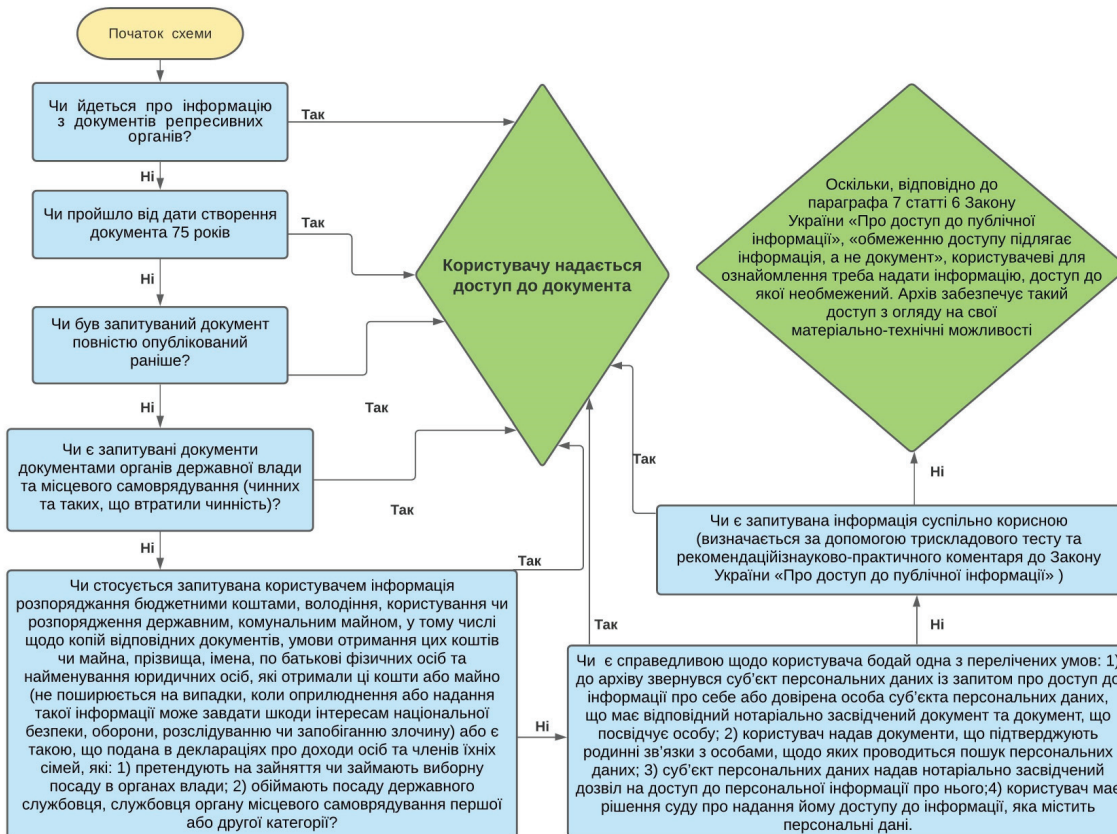

Рис. 1. Примірний алгоритм дій у випадку надходження запиту на доступ до документа, що містить персональні дані

Проблема співвідношення права на інформацію та права на приватність є вкрай актуальною у контексті практичної діяльності державних архівів, які зберігають документи, що містять персональні дані. Особливості використання архівних документів, що містять персональні дані, в українському законодавстві прописані нечітко і це суттєво ускладнює роботу архівних працівників та їх взаємодію з користувачами архівів. Проаналізовані у статті основні норми вітчизняного законодавства та висловлена авторами пропозиція запровадити спеціальний додаток до заяви користувача і використовувати спеціально розроблений примірний алгоритм дій покликані допомогти архівістам розібратися у законодавчому регулюванні доступу до персональних даних та прискорити опрацювання запитів користувачів на доступ до інформації, що містить персональні дані.

REFERENCES

1. Burtnyk, Kh. (2019). Konfidentsiina informatsiia, informatsiia pro osobu ta personalni dani: spivvidnoshennia i rehuliuвання [Confidential information, personal information and personal data: interrelation and regulations]. Retrieved from: <https://bit.ly/31hdX2G> [in Ukrainian].
2. Didukh, L. & Zaliatok, N. (2021). Dosvid ukraïnskykh arkhiviv schodo vykorystannia ta nadannia dostupu do dokumentiv, scho mistiat personalni dani [Experience of the Ukrainian archives in using and granting access to documents with personal data]. *Arkhivy Ukrainy, 1*, 104–114. [in Ukrainian].
3. Khmara, O., Latsyba, M. & Andrusiv, V. (Ed.). (2012). *Metodychni rekomendatsii schodo praktychnoho vprovadzhennia Zakonu Ukrainy «Pro dostup do publichnoi informatsii»* [Instructional guidelines on practical implementation of the Law of Ukraine «On Access to Public Information»]. Kyiv: Ahentstvo «Ukraina». [in Ukrainian].
4. Kotliar, D. (Ed.). (2012). *Zakon Ukrainy «Pro dostup do publichnoi informatsii»: naukovo-praktychnyj komentar* [The Law of Ukraine «On Access to Public Information»: scientific and practical commentary]. Kyiv. [in Ukrainian].
5. Nesterenko, O. (2011). Deaki problemy zastosuvannia zakonu Ukrainy «Pro dostup do publichnoi informatsii» [Certain issues of implementation of the Law of Ukraine «About Access to Public Information»]. Retrieved from: <https://bit.ly/31izOXC> [in Ukrainian].
6. Paliienko, M. (2018). Personal Data Protection and Access to Archives in Ukraine: From the National and International Perspective. *Atlanti, 28 (2)*, 61–70. [in English].
7. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy «Pro zatverdzhennia pereliku platnykh posluh, yaki mozhut nadavatysia arkhivnymy ustanovamy, scho utrymuiutsia za rakhunok biudzhetykh koshtiv» vid 7 travnia 1998 r. № 639 [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine «On approval of the list of paid services that may be provided by archival institutions, maintained at the expense of budget funds» dating from 7 May 1998 № 639]. Retrieved from <https://bit.ly/32rPNnf> [in Ukrainian].
8. Postanova Plenumu Vyschoho Administratyvnoho sudu Ukrainy «Pro praktyku zastosuvannia administratyvnymy sudamy zakonodavstva pro dostup do publichnoi informatsii» vid 29.09.2016 № 10 [Resolution of the Plenum of the Supreme Administrative Court of Ukraine «On the practices of implementation of the legislation on access to public information by administrative courts» dating from 29 September 2016 № 10]. Retrieved from: <https://bit.ly/32LnxNa> [in Ukrainian].
9. Pro dostup do arkhiviv represyvnnykh orhaniv komunistychnoho totalitarnoho rezhymu 1917–1991 rokiv: Zakon Ukrainy vid 09 kvitnia 2015 r. № 316-VIII [On access to archives of the repressive authorities of the communist totalitarian regime of 1917–1991: The Law of Ukraine dating from 9 April 2015 № 316-VIII]. Retrieved from: <https://bit.ly/3da8pg5> [in Ukrainian].
10. Pro dostup do publichnoi informatsii: Zakon Ukrainy [On Access to Public Information: The Law of Ukraine]. Retrieved from: <https://bit.ly/3oyC8CJ> [in Ukrainian].
11. Pro informatsiiu: Zakon Ukrainy vid 02.10.1992 № 2657-XI [On the Information: The Law of Ukraine dating from 2 October 1992 № 2657-XI]. Retrieved from: <https://bit.ly/399ve2b> [in Ukrainian].

12. Pro Natsionalny arkhivny fond ta arkhivni ustanovy: Zakon Ukrainy vid 24 hrudnia 1993 r. № 3815-XII [On the National Archival Fond and Archival Institutions: The Law of Ukraine dating from 23 December 1997 № 3815-XII]. Retrieved from: <https://bit.ly/3d3epal> [in Ukrainian].

13. Pro poriadok vysvitlennia diialnosti orhaniv derzhavnoi vlady ta orhaniv mistsevoho samovriaduvannia v Ukraini zasobamy masovoi informatsii: Zakon Ukrainy vid 23.09.1997 № 539/97-VR [On the order of mass media coverage of the activity of public authorities and local governments in Ukraine: The Law of Ukraine dating from 23 September 1997 № 539/97-VR]. Retrieved from: <https://bit.ly/31NAv4o> [in Ukrainian].

14. Pro zakhyst personalnykh danykh: Zakon Ukrainy [On personal data protection: The Law of Ukraine]. Retrieved from: <https://bit.ly/3adObQP> [in Ukrainian].

15. Pylypchuk, V. & Bryzhko, V. (2017). Reformuvannia i rozvytok systemy zakhystu personalnykh danykh v Ukraini [Reforming and developing the personal data protection system in Ukraine]. *Informatsiia i pravo*, 3, 5–21. [in Ukrainian].

16. Pylypchuk, V. & Bryzhko, V. (2017). Transformatsiia systemy zakhystu personalnykh danykh ta pryvatnosti v konteksti yevrointehratsii Ukrainy [Transformation of the system of personal data protection and privacy in the context of European integration of Ukraine]. *Visnyk Natsionalnoi akademii pravovykh nauk Ukrainy*, 3, 36–50. [in Ukrainian].

Liudmyla Didukh

Candidate of Historical Sciences,
Head of the Department for Archival Affairs
Technological Support,
Ukrainian Research Institute
of Archival Affairs and Records Keeping
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6370-6866>

Nataliia Zalietok

Candidate of Historical Sciences,
Head of the Department for Archival Studies,
Ukrainian Research Institute
of Archival Affairs and Records Keeping
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5319-3876>

THE DISCUSSION ON PROCESSING THE REQUESTS FOR ACCESS TO DOCUMENTS THAT CONTAIN PERSONAL DATA BY THE STATE ARCHIVES OF UKRAINE

Abstract. The aim of the work is to state and substantiate the proposals for improving the procedure of processing requests for access to archival documents that contain personal data, which is based on the current legislation of Ukraine. These proposals can be useful in the practice of state archives of Ukraine. **The**

methodology of research includes methods of analysis and synthesis, induction and deduction, analogy, comparison and generalization, which were used to clarify the forms and grounds for organizing access to documents that contain personal data. During the analysis of the legal framework, the method of interpretation was used to clarify the content of the rule of law in order to properly apply it. **Scientific novelty.** The study, aimed at developing practical advice and algorithms designed to simplify and expedite the execution of requests for access to archival documents that contain personal data, is being conducted for the first time. The result of the study can be used in the practice of state archives of Ukraine. **Conclusions.** During the study conducted in 2020 by specialists the of Ukrainian Research Institute of Archival Affairs and Records Keeping and aimed on the studying the practical experience of state archives on the organization of access to documents that contain personal data and their use, the difficulties in this area and the need to raise awareness of archivists with domestic law were recorded. The article presents the main legislative postulates on which the state archives should be based during the processing user's requests for access to archival documents that contain personal data. It is proposed to introduce a special appendix to the user's application and to use a sample algorithm of actions developed by the authors to speed up the processing of requests for access to documents that contain personal data.

Key words: archival document; personal data; confidentiality; access to information; approximate algorithm of actions.